

Ekonomipriset 2013

Kungl. Vetenskapsakademien har beslutat utdela Sveriges Riksbank pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels Minne 2013 till

Eugene F. Fama

University of Chicago, IL, USA

Lars Peter Hansen

University of Chicago, IL, USA

Robert J. Shiller

Yale University, New Haven, CT, USA

"för deras empiriska analys av tillgångspriser"

Trendspaning på finansmarknaden

Det är omöjligt att säga om priserna på aktier och obligationer ska gå upp eller ner nästa dag eller vecka. Men det är fullt möjligt att i grova drag förutse kursutvecklingen över en längre tid på, exempelvis, tre till fem år. Dessa upptäckter, som kan verka både förvånande och motsägelsefulla, har gjorts och analyserats av årets ekonomipristagare **Eugene Fama**, **Lars Peter Hansen** och **Robert Shiller**.

I en serie studier från 1960-talet och framåt visade Eugene Fama och andra forskare att aktiekurser är väldigt svåra att förutse på kort sikt och att ny information påverkar priserna så gott som omedelbart. Dessa resultat fick inte bara ett stort inflytande inom forskningen, utan påverkade också marknaderna i praktiken. Framväxten av så kallade indexfonder världen över är ett viktigt exempel.

Om priserna är nästan omöjliga att förutse på mycket kort sikt, borde de då inte vara ännu svårare att förutse på flera års sikt? Svaret är nej, vilket Robert Shiller upptäckte i början av 1980-talet. Han fann att aktiepriser fluktuerar mycket mer än företagets utdelningar och att kvoten mellan priser och utdelningar tenderar att minska när denna kvot är hög och öka när den är låg. Detta samband gäller inte bara för aktier, utan också för obligationer och andra tillgångar.

Ett sätt att tolka dessa resultat utgår från hur rationella investerare reagerar på osäkerheten om framtida priser. Hög avkastning ses då som kompensation för risktagande under särskilt riskfyllda tider. Lars Peter

Hansen utvecklade en statistisk metod som lämpar sig särskilt väl för att testa rationella teorier om tillgångspriser. Med dess hjälp har Hansen och andra forskare visat att utvidgade versioner av dessa teorier till en del kan förklara tillgångspriserna.

En annan tolkning betonar att investerare ofta inte är fullt rationella. Sådan så kallad beteendefinans tar hänsyn till institutionella faktorer, såsom begränsade lånemöjligheter, vilka förhindrar rationella investerare att gå emot marknaden ifall den skulle vara felaktigt prissatt.

Pristagarna har lagt grunden till dagens forskning om tillgångspriser. Idag ses priserna som bestämda dels av variationer i risk och riskattityd, dels av psykologiska faktorer och marknadsfriktioner.

Eugene F. Fama, amerikansk medborgare. Född 1939 (74 år) i Boston, MA, USA. Fil.dr 1964 vid University of Chicago, IL, USA. Robert R. McCormick Distinguished Service Professor of Finance vid University of Chicago, IL, USA.

www.chicagobooth.edu/faculty/directory/ff/eugene-f-fama

Lars Peter Hansen, amerikansk medborgare. Född 1952 (60 år) i Urbana, IL, USA. Fil.dr 1978 vid University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA. David Rockefeller Distinguished Service Professor in Economics & Statistics vid University of Chicago, IL, USA.

<http://larspeterhansen.org>

Robert J. Shiller, amerikansk medborgare. Född 1946 (67 år) i Detroit, MI, USA. Fil.dr 1972 vid Massachusetts Institute of Technology (MIT), Boston, MA, USA. Sterling Professor of Economics vid Yale University, New Haven, CT, USA.

www.econ.yale.edu/~shiller

Prissumma: 8 miljoner svenska kronor, delas lika mellan pristagarna.

Mer information: <http://kva.se> och <http://nobelprize.org>

Kontaktpersoner: Perina Stjernlöf, pressansvarig, tel. 08-673 95 44, 070-673 96 50, perina.stjernlof@kva.se

Fredrik All, redaktör, tel. 08-673 95 63, 070-673 95 63, fredrik.all@kva.se

Kungl. Vetenskapsakademien, stiftad år 1739, är en oberoende organisation som har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället. Akademien tar särskilt ansvar för naturvetenskap och matematik, men strävar efter att öka utbytet mellan olika discipliner.